

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/200/2022
Identifikačné číslo spisu:	5920202028
Dátum vydania rozhodnutia:	30.01.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Igor Belko
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:5920202028.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Igora Belka a členov senátu JUDr. Sone Mesiarkinovej a JUDr. Martina Holiča, v spore žalobcu: L. A. G., bytom N. XX, proti žalovanej: Prima banka Slovensko, a.s., so sídlom Hodžova 11, Žilina, IČO: 31 575 951, zastúpenej spoločnosťou SEDLAČKO & PARTNERS, s.r.o., advokátskou kanceláriou so sídlom Štefánikova 8, Bratislava, o zaplatenie 7 020 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Ružomberok pod sp. zn. 9Cpr/30/2020, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Žiline sp. zn. 10CoPr/7/2021 z 31. marca 2022, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 10CoPr/7/2021 z 31. marca 2022 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Žiline potvrdil rozsudok Okresného súdu Ružomberok č.k. 9Cpr/30/2020-318 z 8. júla 2021, ktorým súd prvej inštancie uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 7 020 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5% ročne od 1. januára 2020 do zaplatenia a žalobcovi priznal voči žalovanej právo na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd tak, že žalobcovi priznal voči žalovanej nárok na ich náhradu v rozsahu 100%.

2. Právnym titulom žalobcom uplatňovaného nároku bolo rozhodnutie predstavenstva Sberbank Slovensko, a.s. (právneho predchodcu žalovanej) z 28. júla 2016 č. 110/2016, ktorým bol žalobcovi ako zamestnancovi priznaný mimoriadny výkonnostný bonus vo výške 17 550 eur viazaný na zavŕšenie predaja Sberbank Slovensko, a.s.. Z hľadiska splatnosti bol bonus rozdelený na dve časti; 60%, t.j. suma 10 530 eur mala byť vyplatená po zavŕšení predajnej transakcie a 40%, t.j. suma 7 020 eur za rok 2015 mala byť uhradená o 3 roky s termínom výplaty v r. 2019. Predmetom žalobného nároku bola odložená časť výkonnostného bonusu v sume 7 020 eur.

3. Odvolací súd konštatoval, že aj prípadné nedostatky v činnosti príslušných orgánov právneho predchodcu žalovanej (predovšetkým predstavenstva, ktoré konalo v pracovnoprávných vzťahoch - § 9

ods. 1 Zákonníka práce) nemôžu byť na ťarchu zamestnanca, a to v takom zmysle, že zamestnanec ako druhá strana pracovnoprávneho vzťahu bude povinný preukazovať oprávnenosť a legitímnosť konania zamestnávateľa. Žalobca nebol členom predstavenstva a ani v žiadnej inej pozícii sa nezúčastňoval jeho rokovaní v otázkach spojených s mimoriadnym výkonnostným bonusom a v konaní nebola preukázaná jeho osobná zainteresovanosť na procese rozhodovania o priznaní mimoriadneho výkonnostného bonusu. Žalovaná podľa názoru odvolacieho súdu nepreukázala nedostatok dobromyseľnosti žalobcu ako zamestnanca v zmysle § 10 ods. 2 Zákonníka práce.

4. Odvolací súd zdôraznil, že z pohľadu zamestnanca je podstatným viazanosť zamestnávateľa (vrátane jeho právneho nástupcu) právnymi úkonmi štatutárnych orgánov (§ 10 ods. 1 a 2 Zákonníka práce), čo platí aj pre súvislosti právnej úpravy zákona o bankách.

5. Odvolací súd uviedol, že žalovaná bližšie nešpecifikovala, prečo dojednanie o pohyblivej zložke mzdy nemôže mať konkludentnú povahu, keď takúto povahu môže mať samotný pracovný pomer. Nie je pritom úlohou zamestnanca právne kvalifikovať nárok, ktorý mu zamestnávateľ prostredníctvom štatutárneho orgánu prizná. V zhode so závermi okresného súdu krajský súd uzavrel, že ak aj bezprostredným impulzom vytvorenia konceptu mimoriadneho výkonnostného bonusu bolo zabránenie fluktuácii a demotivácii (vedúcich) zamestnancov, je zrejmé, že popri motivačnej zložke odmeny tento program v sebe obsahoval aj zložku odmeny reagujúcu na nadštandardnú pracovnú výkonnosť, čo korešponduje i s princípmi úpravy pohyblivej zložky odmeny podľa § 23b ods. 1 zákona o bankách.

6. Proti tomuto rozsudku podala žalovaná včas dovolanie z dôvodov uvedených v § 420 písm. f) a v § 421 ods. 1 písm. b) Civilného sporového poriadku.

7. Porušenia práva na spravodlivý proces sa odvolací súd podľa žalovanej dopustil odôvodnením rozsudku neadekvátnym a nezákonným spôsobom, keď k predmetu odvolacieho prieskumu nezaujal relevantné stanovisko. Namietal, že odvolací súd sa v odôvodnení napadnutého rozsudku vôbec nezaoberal odvolacími námietkami, že priznaný nárok na výplatu mimoriadnych výkonnostných bonusov je v rozpore s kogentnými ustanoveniami zákona o bankách. Odvolací súd sa tiež nezaoberal námietkou žalovanej, že odvolací súd dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam, pri ktorých neboli vôbec vyhodnotené odvolacie námietky žalovanej. Vo svojom rozhodnutí zjednodušene konštatoval povinnosť plniť pracovnoprávne nároky priznané právnym predchodcom zamestnávateľa, avšak vôbec nezohľadnil postavenie žalobcu, ktorý nebol radovým zamestnancom, ale členom vrcholového manažmentu banky s osobitným postavením podľa § 23a ods. 1 zákona o bankách. Odvolací súd sa vôbec nezaoberal tým, čo má o nároku vedieť vedúci zamestnanec, ktorý bol navyše výslovne upozornený, že na bonus sa budú uplatňovať ustanovenia o maluse a odňatí odmeny v súlade s Politikou odmeňovania.

8. Dovolateľ vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) Civilného sporového poriadku ako právne otázky, od vyriešenia ktorých záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a ktoré v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu doposiaľ neboli vyriešené, špecifikoval otázky 1/ či zaväzuje zamestnávateľa voči zamestnancovi právny úkon štatutárneho orgánu vykonaný v priamom rozpore s internými predpismi a inými rozhodnutiami orgánov zamestnávateľa, s ktorými bol zamestnávateľ oboznámený, 2/ či zaväzuje zamestnávateľa voči zamestnancovi právny úkon vykonaný štatutárnym orgánom v rozpore s verejnoprávnymi predpismi vzťahujúcimi sa na výkon práce zamestnanca, 3/ či možno zamestnancovi priznať odmenu viazanú na splnenie konkrétnej podmienky, ak táto nebola splnená, 4/ či možno jednostranným úkonom zamestnávateľa konkludentne zmeniť odmeňovanie dohodnuté v pracovnej zmluve vedúceho zamestnanca banky a 5/ či môže zamestnávateľ pred vyplatením zrušiť nárok na pôvodne priznanú odmenu neupravenú v pracovnej zmluve, mzdovom poriadku ani v zákone o bankách, ak na to bol zamestnanec osobitne upozornený listom o priznaní tejto odmeny a zároveň bola takáto možnosť upravená v interných predpisoch zamestnávateľa.

9. Zdôraznil, že priznanie zložky mzdy v rozpore so zákonom o bankách je v nadväznosti na § 10 ods. 2 Zákonníka práce excesom, ktorý zamestnávateľa nezaväzuje. Uviedol, že odvolací súd ignoroval spôsob stanovenia mzdy podľa zákona o bankách obmedzujúceho zmluvnú slobodu pri určovaní jednotlivých

zložiek mzdy zamestnanca. V pracovnej zmluve je mzda dohodnutá výlučne v zmysle § 23a ods. 3 zákona o bankách ako zaručená pevná mzda. Na zmenu mzdových podmienok, ak sú súčasťou pracovnej zmluvy, je potrebná zmena pracovnej zmluvy.

10. Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 35 Civilného sporového poriadku), po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 Civilného sporového poriadku) strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 Civilného sporového poriadku), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 Civilného sporového poriadku), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania.

11. Dovolateľka vyvodzovala prípustnosť podaného dovolania na základe ustanovenia § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku, v zmysle ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

12. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku nie je významný subjektívny názor dovolateľa, tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo. Dovolací súd preto skúmal opodstatnenosť argumentácie žalovanej, že v konaní došlo k ňou tvrdenej vade zmätočnosti.

13. Žalovaná tvrdí, že procesným postupom krajského súdu došlo k zásahu do jej práva na spravodlivý súdny proces. Podstatou tohto práva je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrovanou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

14. Ustanovenie § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

15. K tomuto dôvodu prípustnosti dovolania je potrebné uviesť, že ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že súdy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, musia sa zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. Garcia Ruiz v. Španielsko, Vetrenko v. Moldavsko, Kraska v. Švajčiarsko).

16. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý

proces a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej, sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo, aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku.

17. Aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. Keď sa odvolací súd rozhodujúci o opravnom prostriedku odvolateľa nevysporiada s právne relevantnou argumentáciou odvolateľa adekvátne a preskúmateľne alebo nekonštatuje irelevantnosť jeho právnej argumentácie, poruší základne právo na súdnu ochranu garantovanú podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivý proces garantované podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (pozri napr. III. ÚS 402/08). Pokiaľ odvolací súd vôbec nepristúpi k vysporiadaniu sa s podstatnými argumentami odvolateľa, tieto bez primeraného vysvetlenia ignoruje a neaplikuje relevantnú právnu úpravu, porušuje tým právo odvolateľa na spravodlivý proces (por. II. ÚS 120/2020).

18. V súvislosti s vadou § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku dovolateľka namietala nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu. Mala za to, že odvolací súd sa nevysporiadal s ňou uvádzanými podstatnými odvolacími tvrdeniami (§ 387 ods. 3 Civilného sporového poriadku), keď v odvolaní namietala nesprávne skutkové zistenia a nesprávne právne posúdenie veci. Poukazovala na to, že odvolací súd sa vôbec nezaoberal odvolacími námietkami, že priznaný nárok na výplatu mimoriadnych výkonnostných bonusov je v rozpore s kogentnými ustanoveniami zákona o bankách, a tiež nezohľadnil postavenie žalobcu, ktorý bol členom vrcholového manažmentu banky.

19. Z odvolania žalovanej vyplýva, že voči rozhodnutiu súdu prvej inštancie okrem iného namietala, že ten sa nevysporiadal s rozporom priznanej odmeny s kogentnou právnou úpravou odmeňovania bankových zamestnancov podľa zákona o bankách a s internými aktmi upravujúcimi politiku odmeňovania a v otázke hodnotenia dobromyseľnosti žalobcu nezohľadnil jeho postavenie člena vrcholového vedenia a s tým súvisiacu možnú neznalosť interných procesov zamestnávateľa.

20. Z odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu je zrejmé, že odvolací súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia uvedenými odvolacími námietkami žalobkyne nezaoberal. Rozsudok odvolacieho súdu síce obsahuje právne názory odvolacieho súdu, ale tieto priamo nereagujú na odvolacie námietky žalovanej a priamej konfrontácii s argumentáciou žalovanej sa odvolací súd vyhol. V otázke skúmania dobromyseľnosti žalobcu odvolací súd poukazoval na skutočnosť, že nebol členom predstavenstva a nerozhodoval sám o vlastnej odmene a z pozície zamestnanca nemohol preverovať legitímnosť činnosti svojho zamestnávateľa. Na odvolaciu námietku, že žalobca nebol radovým zamestnancom, ale členom vrcholového manažmentu, však odvolací súd nereagoval a z napadnutého rozhodnutia preto nie je zrejmé, či by ani táto skutočnosť nemala vplyv na jeho závery alebo sa s touto argumentáciou jednoducho opomenul vysporiadať. Z rozhodnutia súdu musia byť pritom okrem dôvodov, o ktoré opiera ním prijaté závery, zrejmé a jasné aj dôvody, pre ktoré určitú argumentáciu sporových strán nepovažuje za podstatnú alebo za svedčiacu v prospech domáhaných sa nárokov.

21. Dovolací súd tiež konštatuje, že aj vysporiadanie sa odvolacieho súdu s námietkami smerujúcimi k rozporu priznanej odmeny s kogentnou úpravou zákona o bankách je strohé a povrchné, bez hlbšej a zrozumiteľnej analýzy, keď odvolací súd posudzujúc nárok na odmenu podľa ustanovení Zákonníka práce len akoby na okraj poznamenal, že viazanosť zamestnávateľa úkonmi štatutárnych orgánov podľa § 10 Zákonníka práce je určujúcim záverom aj v súvislostiach právnej úpravy zákona o bankách. Odvolací súd tiež bez ďalšieho konštatoval, že program mimoriadnych výkonnostných bonusov v sebe

obsahoval aj zložku odmeny reagujúcu na nadštandardnú pracovnú výkonnosť, čo korešponduje s princípmi úpravy pohyblivej zložky odmeny podľa § 23b ods. 1 zákona o bankách. Odvolací súd však priamo nereaguje na odvolacie námietky žalovanej týkajúce sa kogentnej právnej úpravy, ani v odôvodnení rozhodnutia necituje relevantné ustanovenia zákona o bankách a neozrejmuje ich aplikáciu na prejednávajúcu vec. Uvedenie imperatívnych záverov bez jasného vysvetlenia, ako k nim odvolací súd dospel, nemôže naplniť zákonné požiadavky na odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Z konštatovaní odvolacieho súdu, ktoré tvoria obsah napadnutého rozhodnutia, nemožno jasne abstrahovať právnu úvahu odvolacieho súdu a žalovanej tak bolo upreté právo poznať dôvody, ktoré nedovoľovali súdu jej argumentácii vyhovieť. Je pritom nepochybné, že zrozumiteľné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, podporené jasnými argumentmi opierajúcimi sa o preukázaný skutkový stav a naň sa vzťahujúcu právnu úpravu, vzbudzuje prirodzenú autoritu a môže byť aj neúspešnou stranou sporu prijaté omnoho priaznivejšie.

22. Po preskúmaní napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu v zmysle dovolacích námietok dospel najvyšší súd k záveru, že v napadnutom rozsudku neabsentujú všeobecné teoretické východiská, ktoré odvolací súd zvažoval, avšak menej pozornosti je už venované vlastnej právnej a logickej argumentácii, ktorá by reagovala na konkrétne odvolacie námietky žalovanej v prejednávanej veci, pričom zjednodušene možno konštatovať, že konkrétnosť odvolacích námietok musí nájsť svoje adekvátne premietnutie do konkrétnosti argumentácie odvolacieho súdu v odôvodnení jeho rozhodnutia.

23. Na základe vyššie uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie žalovanej je prípustné a zároveň dôvodné, a teda rozhodnutie odvolacieho súdu je potrebné zrušiť (§ 449 ods. 1 Civilného sporového poriadku) a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 450 Civilného sporového poriadku).

24. Existencia dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku je sama osebe dôvodom pre zrušenie rozsudku odvolacieho súdu a vrátenie veci na ďalšie konanie. Dovolací súd sa preto nemohol zaoberať prípustnosťou (a už vôbec nie dôvodnosťou) dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) Civilného sporového poriadku. V prípade dôvodne namietanej vady zmätočnosti ide totiž o procesnú nesprávnosť zásadného charakteru, pri ktorej je predčasné podrobiť napadnuté rozhodnutie meritórnemu dovolaciemu prieskumu.

25. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 Civilného sporového poriadku).

26. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.